

Innst. 220 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:26 S (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve, Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Siri A. Meling og Nikolai Astrup om en stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2011 legge frem en stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk, hvor energiforsyning, klimautfordringen og næringsutvikling sees i sammenheng.»

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og fung. leder Siri A. Meling, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, peker på at verden står overfor store utfordringer i energisektoren, både for å opprettholde energiforsyningen og for å redusere klimagassutslipp. Sikker tilgang til energi er nødvendig for å sikre fortsatt økonomisk vekst og utvikling, og energietterspørselen fra utviklingslandene og de nyindustrialiserte landene er ventet å øke raskt i årene fremover. Samtidig er bruk av energi den viktigste kilden til utslipp av klimagasser. Verden må derfor møte et økende energibehov samtidig som utslippene

av klimagasser må reduseres med mellom 50–85 prosent innen 2050.

Flertallet peker videre på at energipolitikk også er viktig i den politiske debatt i Norge. I årene fremover vil vi i energipolitikken bli stilt overfor viktige valg. Norge har fra naturens side store energiresurser som gjør oss til en betydelig energinasjon. Vi har store ressurser av både olje, gass, vann, vind og bioenergi. Utfordringen fremover er å få til en helhetlig bruk av de ulike energiteknologier, slik at man møter energibehovet i nasjonen på en miljøvennlig og kostnadseffektiv måte.

Flertallet viser til at ved å koble våre energiholdige råvarer med kunnskap og kapital har Norge blitt en av verdens fremste energinasjoner. Energiresursene har bidratt til stor verdiskaping, sysselsetting og velstand. I tillegg har vi utviklet næringsklynger innen petroleumssektoren og vannkraft, som er blant de ledende i verden på teknologi, forskning og utvikling. Norsk industri har over flere tiår benyttet trygg, miljøvennlig og rimelig tilgang på strøm til å utvikle en stor og slagkraftig prosessindustri, som foredler miljøvennlig vannkraft til varer som omsettes på verdensmarkedet. Mye vannkraft har gitt lave strømpriser og høy forsyningssikkerhet til husholdninger. Et overordnet mål for politikken må være å sørge for høy grad av forsyningssikkerhet av elektrisk kraft til konkurransedyktige priser også i fremtiden.

Flertallet peker på at det i Stortingets klimaforlik fra 2008 var enighet om en målsetting om 30 TWh ny fornybar energi og energieffektivisering innen 2016. Det er vedtatt en intensjonsavtale med Sverige om et felles marked for el-sertifikater for elektrisk kraft fra fornybare energikilder fra 1. januar 2012. Sertifikatmarkedet er ventet å øke produksjonen av elektrisk kraft betydelig fra særlig vindkraft, småskala vannkraft og elektrisk kraft fra bioenergi. Det er ennå uklart hvilke forpliktelser EUs fornybar-

direktiv vil pålegge Norge, men det er helt klart at implementering av fornybardirektivet vil medføre krav om en betydelig økt andel fornybar energi i vår energiproduksjon.

Flertallet understreker at selv om vi de kommende årene vil gå mot et økende kraftoverskudd, så er vi likevel i dag i en situasjon der kraftforsyningen er sårbar i tørrår, noe de to siste vintrene har gitt oss en påminnelse om. På kort sikt er det lite man kan gjøre når magasinene om høsten viser lav fyllingsgrad. Problemene rundt kraftforsyningen i tørrår er noe som kun kan løses over tid. Dessuten er det selv i år med god fyllingsgrad betydelige regionale ubalanser. Flertallet peker på at foruten Midt-Norge er også kraftforsyningen sårbar i både Bergensområdet, Stavangerområdet og i Finnmark.

Flertallet peker på at den viktigste faktoren for om vi kommende år kan utnytte de mulighetene en kraftig forbedret kraftbalanse kan gi oss, er utbygging av overføringsnettet for elektrisk kraft. Et tilfredsstillende utbygd nett er en forutsetning for at potensialet for ny kraftproduksjon skal bli utløst. I flere deler av landet er det i dag ikke mulig å realisere ellers lønnsomme småkraftprosjekter på grunn av manglende nettkapasitet. Hvis ny kraftproduksjon dessuten blir «innelåst» på grunn av manglende nettkapasitet ut av regionen, vil lave kraftpriser føre til at prosjekter ikke blir realisert. En kraftig styrking av det innenlandske overføringsnettet for elektrisk kraft er derfor nødvendig, både for å sørge for en tilfredsstillende kraftforsyning i alle deler av landet og for å utløse prosjekter som i dag ikke lar seg realisere på grunn av manglende nettkapasitet.

Flertallet har merket seg at Statnett nylig har lagt frem sin nettutviklingsplan for kraftnettet, der selskapet går gjennom de utfordringer norsk kraftforsyning står overfor det neste tiåret. Statnett presenterer her ambisiøse planer for å styrke så vel det innenlandske kraftnettet som overføringsforbindelsene til utlandet, og varsler at de planlegger investeringer på om lag 40 mrd. kroner frem til 2020. Dette er en betydelig del av samfunnets midler.

Flertallet peker på at dagens nettinvesteringer finansieres dels av husholdningene, dels av industrien og dels av energiprodusentene etter en nærmere angitt kostnadsfordeling. Overskudd fra utenlandskablene blir brukt til å redusere kostnadene for brukerne av sentralnettet. I lys av kombinasjonen store nettinvesteringer parallelt med at ny kraftproduksjon sannsynligvis vil føre til økt eksport til utlandet, vil det etter flertallets mening være naturlig å vurdere om kostnadsfordelingen er optimal.

Videre mener komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre at det vil være naturlig å vurdere om Stortinget bør få disse store

investeringene til behandling på linje med investeringer i petroleumssektoren og investeringer i samferdsel. Det er et tankekors at det planlegges milliardinvesteringer uten at Stortinget er trukket inn i denne prosessen. En stortingsbehandling vil gjøre at ulike berørte parter i større grad vil kunne få anledning til å uttale seg. Det vil også gi et klarere forhold mellom Stortinget og Statnett.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringens varslede energimelding vil komme tidligst i 2012. Flertallet mener at det haster med å få en vurdering av fremtidig fordeling av nettkostnader.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Regjeringen bes i løpet av 2011 legge frem en sak for Stortinget med fokus på dagens fordeling av nettkostnader med bakgrunn i at stadig mer ny energiproduksjon vil være rettet mot eksportmuligheter, samt at det foreligger store investeringsplaner i nettinfrastruktur i årene fremover.»

Flertallet peker på at det tar ca. 10 år fra et stort energiprojekt initieres til det er ferdig utbygget. Da er det viktig at politiske målsettinger, støtteordninger, myndighetsapparat og regelverk er koordinert, slik at man unngår store forsinkelser eller samfunnsøkonomisk lite optimale resultater, som følge av usammenhengende politisk tilnærming.

Flertallet peker på at Stortingets klimaforlik og EUs fornybardirektiv legger viktige føringer for energipolitikken i Norge i årene fremover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Espen Granberg Johnsen, Marianne Marthinsen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, og fra Senterpartiet, Knut Magnus Olsen, viser til vedlagt brev fra olje- og energiministeren til komiteen, datert 8. desember 2010. Her viser statsråden til at den helhetlige energipolitikken som er trukket opp i regjeringens politiske plattform for perioden 2009–2013, ligger fast. Regjeringens visjon er at Norge skal være en miljøvennlig og verdensledende energinasjon.

I brevet omtales blant annet regjeringens langsiktige satsing på ny fornybar energiproduksjon, effektivisering og begrenning av energibruken, styrking av overføringsnettet, fangst og lagring av CO₂. Videre er også kortsiktige tiltak for å mestre en tørrårssituasjon omtalt.

Disse medlemmer foreslår:

«Dokument 8:26 S (2010–2011) – om representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve, Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Siri A. Meling og Nikolai Astrup om en stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk – vedlegges protokollen.»

Komiteen mener det er viktig å se klimautfordringen, energipolitikken og næringsutviklingen i sammenheng – for å bidra til å løse verdens klima- og energiutfordringer og samtidig se muligheter for norsk verdiskaping.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, viser til olje- og energiministerens pressemelding fra 13. desember 2010, der han varsler en bred gjennomgang av kraft- og energibalansen i en egen energimelding. I den forbindelse vil det bli nedsatt et energiutvalg som skal se på den langsiktige utviklingen i kraft- og energibalansen fram mot 2030 og 2050. Utvalgets arbeid vil danne et viktig grunnlag for stortingsmeldingen.

Flertallet er tilfreds med at utvalget skal utrede og vurdere sentrale faktorer som påvirker energi- og kraftbalansen i Norge. Utvalget skal vurdere regionale energi- og kraftbalanser. Videre skal utvalget ta for seg sammenhengen mellom energiutviklingen og muligheter for verdiskaping, sysselsetting, kompetanse- og teknologiutvikling.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener det er positivt at regjeringen omsider varsler en energimelding, men påpeker at energiutvalget som er nedsatt for å gå igjennom den langsiktige utviklingen i kraft- og energibalansen, først skal avgi sin innstilling vinteren 2012. Dette medfører at en energimelding sannsynligvis først vil

komme til Stortinget tidligst høsten 2012, noe som etter dette flertallets mening er på et sent tidspunkt.

Dette flertallet mener det er viktig at en energimelding også behandler en helhet knyttet opp mot både klimautfordringen og næringsutvikling, og merker seg at energiutvalget som er nedsatt, også har fått i mandat å utrede disse spørsmålene.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Dokument 8:26 S (2010–2011) – om representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve, Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Siri A. Meling og Nikolai Astrup om en stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk – vedlegges protokollen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Regjeringen bes i løpet av 2011 legge frem en sak for Stortinget med fokus på dagens fordeling av nettkostnader med bakgrunn i at stadig mer ny energiproduksjon vil være rettet mot eksportmuligheter, samt at det foreligger store investeringsplaner i nettinfrastruktur i årene fremover.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 17. februar 2011

Siri A. Meling

fung. leder

Espen Granberg Johnsen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 8. desember 2010

Vedrørende representantforslag 8:26 (2010–2011) om en stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk

Det vises til brev av 11. november d.å. fra Stortingets energi- og miljøkomité vedrørende representantforslag nr. 26 (2010–2011) fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve, Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Siri A. Meling og Nikolai Astrup om en stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk.

Svar:

Jeg viser til mitt svar til energi- og miljøkomiteen i oktober i år vedrørende representantforslag nr 147 om en stortingsmelding om rikets energitilstand. Jeg vil gjerne gjenta at den helhetlige energipolitikken, som er trukket opp i regjeringens politiske plattform for perioden 2009–2013, ligger fast. Regjeringens visjon er at Norge skal være en miljøvennlig og verdensledende energinasjon.

I regjeringserklæringen slås det fast at regjeringen vil øke den *fornybare energiproduksjonen* betydelig. Det er nødvendig for å sørge for en fortsatt høy grad av forsyningssikkerhet, særlig i tørrår, og konkurransedyktige priser på elektrisk kraft. Samtidig legger vi vekt på at miljøkravene i konsesjonsbehandlingen ikke skal reduseres og at utnyttelse av vannressursene skal være bærekraftig. Dette er viktig for å møte energibehovet i Norge på en miljøvennlig måte.

Regjeringens hovedvirkemiddel for å støtte fornybar energi er Enova. De siste to årene har Enova tildelt om lag 2 milliarder kroner i støtte til åtte vindkraftverk. For å fortsette å styrke satsingen på fornybar energi vil Regjeringen innføre et felles sertifikatmarked med Sverige fra 1.1.2012 basert på prinsippene i overenskomsten av 7.9.2009. Det tas sikte på å fremme lov om elsertifikater for Stortinget før påske 2011. Ved innføring av et felles sertifikatmarked vil Enovas innsats særlig rettes mot energieffektivisering, varme og utprøving av umodne teknologier. Dette er sentrale elementer i Regjeringens politikk for utviklingen av en miljøvennlig energiforsyning.

Regjeringen følger nå opp strategien for *fornybar energi til havs* (havenergi strategien). En ny havenergilov ble vedtatt av Stortinget i mars i år og trådte i kraft 1. juli.

Havenergi strategien peker ut retningen for et langsiktig arbeid for å utvikle havbasert fornybar

energi til en ny næring – både industrielt og energimessig. Bevilgningene til FoU og demonstrasjon innen teknologi for havbasert fornybar energiproduksjon er økt kraftig de senere årene, både under RENERGI-programmet til Norges forskningsråd, med de nyopprettede forskningscentre for miljøvennlig energi og gjennom Enovas virksomhet. I tillegg er vurderinger av hvilke norske havområder som kan være egnet for havvind godt i gang. En rapport, utarbeidet av en direktoratsgruppe ledet av NVE, med anbefalinger av utredningsområder er nå sendt på høring. Neste steg er oppstart av strategiske konsekvensutredninger. Regjeringen har i statsbudsjettet foreslått å bevilge 10 millioner kroner til dette i 2011.

Regjeringen har også etablert ambisiøse målsettinger innenfor *fangst og lagring av CO₂*. I forslag til statsbudsjett for 2011 er dette fulgt opp med en bevilgning som samlet sett beløper seg til om lag 2,7 milliarder kroner til arbeidet med prosjektene på Mongstad, forskning og teknologiutvikling, internasjonalt arbeid med CO₂-håndtering og Gassnova. Teknologiseret for CO₂-fangst på Mongstad er blant verdens første og største testanlegg for CO₂-fangst. Testingen vil etter planen starte i begynnelsen av 2012. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere gjennomgang vedrørende fullskala CO₂-fangst på Mongstad tidlig neste år. Vår satsing på CO₂-håndtering er et viktig bidrag til å løse verdens klima- og energiutfordringer samtidig som det øker muligheter for norsk verdiskaping på området.

FRA UNDERSKUDD TIL OVERSKUDD – MEN REGIONALE UTFORDRINGER

Forslagsstillerne viser til at ”tørrårene kommer like overraskende på statsråden hver gang, og at lite er gjort for å sikre landet mot nye tørrår”.

Regjeringen har imidlertid helt siden den tiltrådte i 2005 ført en bred politikk for å bedre forsyningssikkerheten. Strategien for å møte et tørrår består av to deler:

- Langsiktige tiltak for å øke kapasiteten i produksjon, styrke overføringskapasiteten og redusere forbruket av strøm
- Kortsiktige tiltak for å mestre en tørrårssituasjon

NY FORNYBAR PRODUKSJON

Produksjonskapasiteten for vann- og vindkraftverk har økt betydelig i de siste årene. Fra 2005–2009

ble det satt i produksjon vann- og vindkraftverk med en årlig produksjonskapasitet tilsvarende 3,5 TWh. Det er lagt til rette for at produksjonskapasiteten skal kunne øke ytterligere i tiden framover. Regjeringen har blant annet sørget for en effektivisering og styrking av konsesjonsbehandlingen. Fra 2005–2009 er NVEs konsesjonsbehandlingskapasitet fordoblet.

For at NVEs kapasitet skal benyttes så effektivt som mulig er det innført en sterkere prioritering mellom saker. Prosjekter som raskt kan bidra til å styrke forsynings sikkerheten, særlig i utsatte regioner prioriteres høyt. Blant annet som en følge av dette har det vært en kraftig økning i antall gitte tillatelser til fornybar energiproduksjon. I perioden 2006–2009 er det fattet vedtak i 430 saker om konsesjon eller fritak for konsesjonsplikt for utbygging av vannkraft. Det er gitt tillatelse for utbygging av rundt 3,4 TWh vannkraft, mens tilsvarende tall for perioden 2002–2005 var 2,6 TWh. Det er videre i perioden 2006–2009 gitt tillatelse til vindkraftverk tilsvarende en årlig produksjon på 2,6 TWh. Dette er over 3 ganger så mye som i fireårsperioden før.

EFFEKTIVISERE OG BEGRENSE ENERGIBRUKEN

Det er et sentralt element i Regjeringens politikk å effektivisere og begrense energibruken. Det stasjonære energiforbruket har vært på om lag samme nivå de siste fire årene til tross for den økonomiske veksten. Dette har ført til at energiintensiteten har sunket sterkt. Stasjonær energibruk delt på BNP for Fastlands-Norge er således nærmere 15 pst. lavere i 2009 enn i 2005. Satsing på energieffektiviseringstiltak har i de senere årene vært et hovedelement innen Enovas virksomhet.

STYRKING AV OVERFØRINGSNETTET

En kraftig styrking av det innenlandske overføringsnett for elektrisk kraft er nødvendig for å bedre forsynings sikkerheten og for å legge til rette for økt kraftproduksjon fra fornybare energikilder. Regjeringen legger derfor stor vekt på å få gjennomført utbygginger og utbedringer av overføringsforbindelsene både innenlands og til utlandet. Samarbeidet om nett i Norden er viktig, og i år har blant annet de systemansvarlige nettselskapene i Norge og Sverige samarbeidet om en felles rapport om norsk-svensk nettutvikling.

Departementet arbeider videre med å vurdere regelverket knyttet til nettregulering, tariffing og anleggsbidrag, som en oppfølging av Stortingets oppdrag ved behandlingen av Ot. prp. nr. 62 (2008–2009) om lov om endringer i energiloven.

Norge har styrket overføringsforbindelsene til utlandet de seneste årene og dette er en ønsket utvikling av hensyn til forsynings sikkerhet, samfunnsøko-

nomisk lønnsomhet og mulighet for å integrere en større andel fornybar energi i nettet.

Statnett vurderer i dag fem nye utenlandsforbindelser innen 2020 i tillegg til at Skagerrak 4 til Danmark nylig har fått konsesjon. Det dreier seg om nye forbindelser til henholdsvis Sverige, Nederland, Tyskland og Storbritannia.

Den siste tiden har det vært stor oppmerksomhet om den norske vannkraftens regulerings evne, og mulighetene for å bruke denne til å balansere uregulerbar kraftproduksjon på kontinentet og for at Norge skal bli et batteri for Europa.

Det er imidlertid stor usikkerhet rundt hvor raskt og hvor mange nye utenlandsforbindelser som kan bygges. Dette skyldes blant annet at dette vil utløse behov for innenlandske nettforsterkninger som må igjennom en konsesjonsprosess i tillegg til at kabelprosjektene i seg selv også skal konsesjonsbehandles.

KORTSIKTIGE TILTAK FOR MESTRE EN TØRRÅRSSITUASJON

Til tross for de omfattende tiltak som regjeringen har gjennomført er kraftsystemet fortsatt sårbart for svingningene i vannkraftproduksjonen. Energimyndighetene følger derfor den løpende utvikling i kraftmarkedet nøye.

Statnett har satt i gang en rekke tiltak for å sikre strømforsyningen i utsatte områder inntil økt overføringskapasitet er på plass. Blant tiltakene er økt bruk av energiopsjoner i forbruk, innsigelser mot tilknytning av nytt forbruk i utsatte områder og økt beredskap for å utbedre feil i overføringsnett. I tillegg vil NordPool nå innføre nye regler som innebærer at produsenter og netteiere må gi bedre informasjon om forventet varighet for kapasitet som er ute av drift, noe som kan ha betydning for magasindisponeringen. Statnett vurderer også å søke om å kunne benytte reservekraftverkene permanent ved omfattende feil og vanskelige driftssituasjoner. Dette vil Regjeringen vurdere når eventuelle søknader fra Statnett måtte foreligge.

VIDERE ARBEID

Jeg er enig med forslagsstillerne om at det å se klimautfordringen, energipolitikken og næringsutviklingen i sammenheng er viktig for å bidra til å løse verdens klima- og energiutfordringer og samtidig se muligheter for norsk verdiskapning. Derfor er politikken vi har lagt fulgt opp med tiltak over et bredt felt. Regjeringen har allerede gjennomført en rekke saker i denne stortingsperioden, og flere saker på energi- og klimaområdet vil bli lagt frem i 2011. En egen stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk er derfor ikke aktuelt nå.

